

"Håndbog for stavekontrollører"

Dette dokument udvikles løbende i takt med at Stavekontrollørens udvikles.

1 Introduktion til Stavekontrollørens

Stavekontrollørens ordliste er ikke bare "flad" liste over ord. Det er en "intelligent" ordliste, hvor hvert enkelt ord er forsynet med detaljerede informationer om hvordan ordet bøjes. Dette har som konsekvens, at det kun er ordets grundform, der skal stå i ordlisten, idet bøjningsformerne jo skal kunne udledes af de ekstra-informationer, ordet er forsynet med. Hvordan dette fungerer "under motorhjælmen", skal ikke beskrives detaljeret her, da denne vejledning har til formål at få nye bidragydere i gang hurtigst muligt.

1.1 Ordklasse

For svagt bøjede ord afgør Stavekontrollørens ordets bøjningsmønster ud fra ordklassen + lidt ekstra information (f. eks. fælleskøn/intetkøn o. l.)

Overordnet findes der følgende ordklasser i Stavekontrollørens:

Betegnelse i Stavekontrollørens	Evt. supplerende betegnelse	Eksempler
Adjektiv	Tillægsord	Blød, hård, rund, rød, blå, grøn
Adverbium	Biorde	Ofte
Forkortelse		EU, f.eks., iflg., cand.
Konjunktion	Ønskemåde, forestillende måde	??
Lyord		Bang
Pronomen	Stedord	Den
Proprium	Egennavn	Peter, Anne, Maersk
Præfix	Forstavelse	Milli, kilo
Præposition	Forholdsord	Over
Substantiv	Navneord	Stol, bord, have, hus, kat
Talord		En, to, tre, otte, syvogtredive
Verbum	Udsagnsord	Gå, kigge, hoppe, handle

Dette er kun de overordnede kategorier. Flere af kategorierne har underkategorier, som definerer det specifikke bøjningsmønster.

1.2 Fugeelement

Ud over ordklasseinformationerne opbevarer Stavekontrollørens for hvert ord oplysninger om et såkaldt *fugeelement*. Man skal forestille sig fugeelementet som et ekstra element, som automatisk indsættes *efter* ordet, hvis ordet udgør det første led i en sammensætning. Flertallet af alle danske ord (i hvert fald substantiver) kan ganske vist indgå som første led i en sammensætning *uden* at der skal indsættes noget som bindeled – men der er alligevel et fugeelement! I disse tilfælde er fugeelementet blot "ingenting", også kaldet "den tomme mængde", som i matematikken skrives med symbolet \emptyset . Fugeelementet er nøglen til den måde, Stavekontrollørens behandler ordsammensætninger på. Takket være dette koncept, behøver vi ikke at registrere f. eks. alle de sammensætninger, som starter med "klaver" (f.eks. klaverbænk, klavermusik). Ulempen er, at Stavekontrollørens også accepterer en hel masse absurde sammensætninger, som starter med "klaver" (f. eks. klaverskib, klaverhandske). Men det kan vi leve med, fordi Stavekontrollørens opgave ikke er

at afgøre om en given ordsammensætning ”findes”, men udelukkende om den er rigtigt stavet. Stavekontrollen forholder sig altså ikke til om det er meningsfuldt eller ej at skrive ”klaverhandske” - men hvis nogen skulle finde på at skrive ”klaverhanske”, så vil det blive opfattet som en fejlstavning.

1.3 Fagtermkategori

Det primære formål med Stavekontroll-projektet er at lave en *generel* dansk ordliste. Men når folk uploader dokumenter fra ”det virkelige liv”, kan det ikke undgås, at der kommer fagtermer med. Især er der en tendens til, at mange IT-fagtermer sniger sig ind i systemet (hvilket formentlig hænger sammen med, at mange af Stavekontrollens bidragsydere har IT som erhverv). I stedet for bare at smide fagtermene væk, er det planen, at disse på længere sigt skal havne i særlige fagordlister. Derfor er der i Stavekontrollen mulighed for at angive en fagtermkategori for de ord, man behandler. Hvis man tildeler et ord en fagtermkategori, kommer ordet altså *ikke* med i den generelle ordliste.

1.4 Apostrof før endelse

Bruges navnlig ved forkortelser, der fungerer som substantiver: pc'er, wc'er, tv'er o. l.

1.5 Statuskoder

Hvert ord i ordbogen har en tilknyttet statuskode, som først og fremmest afspejler, hvor langt i processen ordet er. Det siger næsten sig selv, at ”nye”, ubehandlede ord har statuskode 1. Men helt så simpelt er det alligevel ikke! Hver gang, nye ord uploades, køres der et tjek for ”gengangere”. Hvis der findes 1 forekomst i forvejen (blandt de ”nye” ord), så bliver statuskoden sat til 1.1 Er der to forekomster, sættes den til 1.2 o. s. v. op til 1.9.

Første gang, en person behandler ordet via ”Behandl ord” og tildeler ordklasse m. m., bliver status sat til 2 (tildelt ordklasse). Næste gang ordet behandles uden ændringer, får det status 3 (indstillet), og til sidst status 4 (godkendt). Der ud over er der kategorierne -1 (afvist) og -2 (uplacerbar fordi behandleren ikke ved hvad han skal gøre med det).

2 Behandling af ord

Vælg punktet ”Behandling af ord” i menuen. Du kommer først ind på en side med overskriften ”Filtrer ord”. Her vælger du hvilken slags ord, du vil behandle. Betydningen af koderne i drop-down-boksen er forklaret i afsnittet ”Statuskodernes betydning”. Hvis du ikke har en specifik grund til at vælge noget andet, så vælg ”1.9”.

De øvrige felter udfyldes normalt ikke.

Klik på Start. Alle felterne er forklaret i det forgående, så nu er det bare at klø på!

2.1 Hvordan afgør man, om et ord eksisterer?

Det absolut vigtigste værktøj er Retskrivningsordbogen på nettet: www.retskrivningsordbogen.dk. Nogle vil sikkert spørge hvorfor vi ikke bare har downloadet Retskrivningsordbogen i sin helhed, og brugt den direkte som datagrundlag for Stavekontrollen. Svaret er, at det er ulovligt! På trods af, at Retskrivningsordbogen ejes af Dansk Sprognævn, som er en rent offentlig institution under Kulturministeriet, så er det altså ulovligt at distribuere Retskrivningsordbogen frit til gavn og glæde for alle, der læser og skriver dansk eller prøver på at lære det...nå, men et var et sidespring.

Retskrivningsordbogen har dog ikke *alle* ord med. Af og til sidder man med et ord, som man synes bør være med i ordlisten, men som ikke er med i Retskrivningsordbogen (måske fordi ordet er meget nyt og derfor ikke er kommet med endnu). I så fald beder vi om, at man i kommentarlinjen skriver, at ordet ikke er i RO, men at man mener at det bør være i ordlisten alligevel – meget gerne

med en henvisning til et websted, hvor ordet forekommer, eller en henvisning til en anden ordbog, hvor ordet er med.

2.2 Om sammensætninger

Du vil meget ofte komme ud for ord, som er sammensat af to eller flere ord. Ordsammensætninger godkender vi hvis det er et almindeligt forekommende ord.